

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA HELYI TANTERV

9.osztály

Nyíregyháza, 2013.09.22

Készítette: Polonkai Adrienn

Ellenőrizte:.....

Jóváhagyta: .....

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök, szemléltetés	Egyéb javaslatok a témakörhöz
A VIZUÁLIS NYELV ALAPELEMEI ÉS A MŰALKOTÁSOK ÉLVEZETE					
1.	<p>A műalkotások élvezete</p> <p>A szubjektív szerepe a mű megismerésében és megértésében.</p>	<p>A műalkotások megismerésének különböző szempontjai és a műelemzés módszerei (tk. 4. o.).</p> <p>Beszélgetés a szubjektív szerepéről, a művészi élményről és a különböző stílusok nézőre gyakorolt hatásáról.</p> <p>Az év elején aktuális feladatok, a tanév során használatos taneszközök, rajzeszközök és anyagok megbeszélése.</p>	<p>Az anyanyelvi kommunikáció: az egyéni vélemények és érzések árnyalt megfogalmazása.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság: érzelmi és gondolati asszociációs képességek, az önismeret, az empátia, az esztétikai érzék fejlesztése a zenei, az irodalmi és a vizuális művészeti alkotások összehasonlításával és a művészi élmény átélésével.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 4. old.</p> <p>Eszközök: diavetítő vagy projektor, különböző stílusú és témájú festmények és szobrok képe (dia vagy CD-lemez).</p>	<p>Szintfelmérő rajz készítése: Utcai látkép 2D-s ábrázolása. Saját művekről alkotott első benyomások írásos lejegyzése, majd a különböző vélemények összehasonlítása. Az első benyomás és a közös megbeszélés során szerzett ismeretek összevetése.</p>

2.	<p>A műalkotások értelmezése</p> <p>A műelemzés módszerei. Jellegzetes kompozíciós megoldások megismerése a festészet és a szobrászat történetéből.</p>	<p>1. A problémaközpontú, verbális és vizuális műelemző módszerek ismerete és alkalmazása (stílustörténeti, forma-funkció, forma-tartalom, összehasonlító és ikonográfiai elemzés, egyéni stílus).</p> <p>2. A vizuális művészeti alkotások csoportosítása, műfaji besorolása. Jellegzetes kompozíciós megoldások ismerete, a kompozíciós megoldások jelentőségének felismerése a mondanivaló kifejezésében.</p> <p>3. A legkiemelkedőbb művészek jellemző kifejezőeszközeinek ismerete és a legjelentősebb műalkotások elemzése.</p> <p>4. A legjellegzetesebb térábrázolási konvenciók felismerése és lényegének ismerete.</p> <p>5. Párhuzamok keresése az irodalom, a zene, a dráma, a film és a vizuális művészetek egyes alkotásai között.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás: a megfigyelés, a figyelem összpontosítása, az elemzés, az értelmezés, a képi emlékezés, a megértés, az értelmező ábrázolás, a lényegkiemelés, az általánosítás képességének fejlesztése.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság: az intuíció, az esztétikai igény, az empátia, az esztétikai elemző képesség, az összefüggések keresése és felfogása, a verbális és a vizuális kommunikációs képesség (a kompozíció elemzése) és a kognitív kompetencia (az összehasonlító képesség) fejlesztése.</p> <p>Digitális kompetencia: a problémamegoldó képesség, a közvetlen tapasztalás élménye, az érdeklődés felkeltése, az önművelés igényének erősítése az önálló ismeretszerzést és feldolgozást igénylő feladatokkal.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 5. 8–11. o. illusztrációi.</p> <p>Szakirodalom: René Berger: A festészet felfedezése. A képzőművészet iskolája I–II.</p> <p>Eszközök: diavetítő vagy projektor, különböző stílusú és témájú festmények és szobrok képe (dia vagy CD-lemez), írásvetítő a kompozíciós vázlatrajzokhoz, művészeti albumok, szókártyák, képzőművészeti technikákat szemléltető rövidfilmek, internet.</p>	<p>Önálló kutatómunka.</p> <p>Egy önállóan választott alkotás elemzése, az alkotás hangulatához vagy témájához kapcsolódó irodalmi vagy zenei művek keresése.</p>
----	--	--	--	--	--

<p>3–4.</p>	<p>A színek jellemzői</p> <p>A színek rendszerezése.</p> <p>Színkontrasztok.</p> <p>Színkontrasztokról a épülő kompozíció festése.</p> <p>Színperspektíva.</p> <p>Dekoratív képalakítás.</p>	<p>1. A sík- és térbeli kifejezés és közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) a kompozíciókban.</p> <p>2. Színismeretek rendszerezése. A színkör színei. A festékszínek és a fényszínek keveredési tulajdonságai. Additív (hozzáadó) és szubsztaktív (kivonó) színkeverés jellemzői.</p> <p>3. A színek jellemzői: színezet, tónus, telítettség. Semleges és tarka színek. A színek térbeli és hangulati hatása. A színek célirányos használata adott tartalom kifejezésére. Gondolatok, érzelmek, hangulatok érzékeltetése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával, pl. az ízek, hangok, zörejek érzékeltetése színekkel.</p> <p>4. Színkontrasztok: színezet- és hőfokkontraszt, tónuskontraszt, komplementer, szimultán, mennyiségi és minőségi kontrasztok.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás: a megfigyelés, az értelmezés és a színérzékenység fejlesztése a színek tulajdonságainak tanulmányozásával.</p> <p>A színmegjelenítés, a kísérletezés és alkalmazó képességek fejlesztése a színek értelmező használatával, a különböző festőtechnikák kipróbálásával.</p> <p>A vizuális kommunikációs képességek: a színlátás, a színérzék, a színhasználati készség, a színfantázia, a színek és hangulatok közötti összefüggések megérzése és megértése.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a harmóniaérzék, a szépérzék, a kifejezőképesség, a kompozíciós képesség, az esztétikai minőségek tudatos alkalmazása.</p> <p>Szociális kompetencia: kooperatív tevékenység (együttműködés, alkalmazkodó képesség) fejlesztése.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 6–7. o. illusztrációi.</p> <p>Szakirodalom: Johannes Itten: A színek művészete.</p> <p>Eszközök: tempera, akvarell, olajpasztell, színes papírok, színes fóliák</p>	<p>Színkeverési feladatok:</p> <p>– Színkontrasztokról a épülő kompozíció festése.</p> <p>– Színkeverési játék a színek derítésével és tompításával.</p> <p>- A színharmóniák és színkontrasztok tudatos alkalmazása alkalmazott grafikai tervek készítése során, pl. csomagolóterv</p> <p>Csoportmunka: Nagyméretű nonfiguratív színkompozíció festése iskolai dekorációs célra. Cél: a színkontrasztok figyelemfelhívó hatásának alkalmazása az alkotómunkában.</p>
-------------	---	--	--	---	---

5.	Faktúrák	A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kompozícióban. Térbeliség kifejezése pont- és vonalsűrűséggel. Faktúravariációk, léptékváltás, vizuális ritmusok, változatos technikák alkalmazása.	Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: kreativitás, a probléma felismerése, a kombinatív képességek, az ismeretek ötletes alkalmazási képessége, a díszítőkézség.	Szemléltetés: A képzelet világa tk 14. o. Eszközök: grafikai eszközök (filctoll, tus, diófpác, golyóstoll).	Vizuális játék: Kompozíció tervezése a vizuális alapelemekkel. Kísérletezés a pont, a vonal és a folt változatos alkalmazásával.
6.	Térbeliség kifejezése tónusokkal Satírozási gyakorlatok, tónusfokozatok.	1. A síkábrázolás és a térábrázolás jellemzői. A térbeliség kifejezésének képzőművészeti eszközei. A jellemzők közös összegyűjtése szemléletes képzőművészeti példák megfigyelésével.	A manuális készség fejlesztése (az ábrázolás technikája, az eszköz használata, a kézügyesség, a kísérletezés bátorsága). Cél: a vizuális nyelv elemeinek ismerete és adott célnak megfelelő használata, továbbá a megszerzett ismeretek kreatív alkalmazása az alkotó munkában.	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 14. o. ábrái. Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, pasztellkréta, pittkréta, golyóstoll.	Satírozási gyakorlatok: felületalkotási kísérletek a szabályos és a szabálytalan vonalakkal.
7.	Térértelmezés Természeti formák és tárgyak egymáshoz viszonyított térbeli helyzete.	1. Természeti és mesterséges formák helyes arányviszonyainak és a tárgyak egymáshoz viszonyított térbeli helyzetének elemzése és megjelenítése látvány alapján. 2. Összetett térformák, tárgyak térbeli helyzetének szabadkézi rajza. Analízis, fázisrajzok. Az összetett természeti és mesterséges forma karakterének megfigyelése és visszaadása (befoglaló forma, körvonal, a részletek helye, tónusok és színek). A látvány megfigyelése alapján vonalas vázlatrajz vagy tónusos szabadkézi rajz készítése.	A hatékony, önálló tanulás: a megfigyelőképesség, a forma-, a szín- és arányérzék és a térlátás fejlesztése a formák vázolásával és a látványnak megfelelő kidolgozásával. Cél: a természetesség illúzióját keltő vizuális módszerek (vázolás, viszonyító vonalak, a tónusozás, ön- és vetett árnyékok) alkalmazása. Az esztétikai-művészeti kifejezőképesség: a kompozíciós készség, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a csendélet formáinak látvány szerinti ábrázolásával.	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 14–15. o. illusztrációi, Eszközök: pasztell, tempera, grafitceruza/rajzszén .	Alkotói feladat: Csendélet rajzolása és festése látvány alapján.

8.	A kompozíció	1. Ismétlés: jellegzetes kompozíciós megoldások a festészetben (tk. 8-9. o.).	Az esztétikai-művészeti kifejezőképesség: az alkotóképesség (az alkotó képzelet, a formafantázia, az ötletesség, az eredetiség, a problémamegoldó gondolkodás) és a kompozíciós készség fejlesztése. Cél: az egyéni, eredeti stílus kialakítására.	Szemléltetés: A képzelet világa tk.8–9. o. Könyvillusztrációk. Eszközök: tetszőlegesen választható grafikai vagy festőtechnika.	Egyéni munka: Az egyik jellegzetes kompozíciós megoldás alkalmazása az egyéni alkotói munkában.
----	---------------------	---	---	---	---

AZ ÁBRÁZOLÁSI RENDSZEREK

9–10.	Perspektivikus ábrázolás	1. A térbeliség illúziója. Optikai csalódások (tk. 11. o.) Közös megbeszélés: milyen módszerekkel lehet egy sík felületen térhatást elérni? 2. A tankönyv ábráinak értelmezése: a perspektivikus térábrázolás szabályai (tk. 12. o.). 3. Az egy- és kétirányponos perspektivikus ábrázolás jellemzői. 4. Képzőművészeti példák keresése a szemmagasságtól függő látászati változások szemléltetésére: a békaperspektíva, a természetes nézőpont és a madártávlat jellegzetességeinek megbeszélése a tankönyv ábráinak értelmezésével (tk. 12–13. o.).	Az anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése az idegen szavakat is tartalmazó szakszöveg értelmezésével. A hatékony, önálló tanulás: célirányos figyelem, a forma- és arányérzék, a térlátás és térérzékelés fejlesztése a látvány utáni tanulmányrajzok készítésével. Cél: a látvány utáni ábrázolás során a nézőpont következetes megtartása, a formák arányainak megfigyelése és a részletek egészhez viszonyított helyzetének ábrázolása. A konstrukciós készség fejlesztése. Az önellenőrzés képességének fejlesztése.	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 11–15. o. illusztrációi. Művészeti albumok, pl. L. Gregory – H. Gombrich: Illúzió a természetben és a művészetben. Eszközök: grafitceruza, rajzszén, pasztell/színes ceruza, vonalzó.	Alkotói feladatok: 1. Látvány utáni tanulmányrajz készítése a közvetlen környezetben látható szögletes formákról, pl. bútorok, épületbelső részlete, az épület tömege (külső képe). 2. Saját tervezésű bútor vagy épület tömegének perspektivikus rajza (és a makett elkészítése). A tervezés folyamatának dokumentálása vázlatrajzokkal.
-------	---------------------------------	---	---	--	--

11.	Axonometrikus ábrázolás	<p>1. Egyméretű és kétméretű axonometria szerkesztési elvének ismerete. Kavalier-axonometria.</p> <p>2. Összetett szögletes formák térbeli helyzetének értelmezése és megjelenítése axonometrikus szerkesztéssel.</p> <p>3. Egyszerű szögletes formák átalakítása csonkolással, torzítással (szabadkézi vázlatrajzok, szerkesztés).</p> <p>4. Az axonometrikus ábrázolás alkalmazása az alkotó munkában (mintaritmus, léptékváltás, színek kompozíció, gondolati asszociációk, pl. bezártság, ellentétek újszerű alkalmazása), kreatív átalakítás a színek tér- és hangulati hatásának felhasználásával, geometrikus térformák tervezése és elkészítése papírból.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás (a megfigyelőképesség, a térérzék, a koncentrációs képesség, az értelmezés) és a vizuális kommunikáció fejlesztése a magyarázó rajzok olvasásával és az axonometrikus szerkesztés elvének megismerésével és megértésével.</p> <p>A digitális kompetencia fejlesztése a számítógépes rajzolás alkalmazásával.</p> <p>A matematikai kompetencia (a problémamegoldó, logikus gondolkodás, a kombinatív képességek), a manuális készség és a figyelem összpontosításának fejlesztése az összetett térforma szabásrajzának elkészítésével, a térbeli papírforma elkészítésével és a megfigyelt térbeli helyzetek pontos szerkesztésével.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 16–17. o. illusztrációi és magyarázó ábrái. Tanári kk. 36–41. o. (diákmunkák).</p> <p>Műszaki szakkönyvek, pl. Pethes Endre: 222 ábrázoló geometriai feladat.</p> <p>Eszközök: körző, derékszögű vonalzó, grafitceruza, tempera/akvar ell, műszaki rajzlap, olló, ragasztó.</p>	<p>Választható feladatok:</p> <p>Feladat: Képtervezési játék: többértelmű helyzetek teremtése axonometrikus szerkesztéssel (formaismétlés, ritmus, mintaképzés).</p> <p>Házi feladat: Betűtervezés, betűszerkesztés egy- és kétméretű axonometrikus szerkesztéssel.</p>
-----	--------------------------------	---	--	--	--

12.	<p>Vetületi ábrázolás</p> <p>Rekonstrukciós feladatok.</p> <p>Csonkolt kockák.</p>	<p>1. A Monge-féle vetületi ábrázolás megismerése és a szerkesztés elvének alkalmazása.</p> <p>2. Sík- és térábrázolás módjai és helye a műszaki életben. Műszaki rajzok, makettek.</p> <p>3. Összetett térformák vetületi képének megszerkesztése manuálisan vagy számítógépen.</p> <p>4. Rekonstrukció vetületi és axonometrikus rajzok alapján. Műszaki ábrák olvasása: a síkban (vetületekkel) ábrázolt, összetett geometrikus forma térbeli megjelenítése szerkesztéssel vagy szabadkézi rajzzal.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás: a megfigyelőképesség, az elemzés, az értelmezés, a térlátás, az ismeretek alkalmazása, az ábrázolóképeség, az ábrázolás-technikai jártasságok (vázolás, tónusozás, szabadkézi rajzolás szerkesztés, értelmező ábrázolás, konstruálás, modellezés) és a szerkesztési készség fejlesztése. Cél: geometrikus térformákból álló összetettebb beállítás alapján a vetületi kép szabadkézi vagy számítógépes rajzának elkészítése.</p> <p>A digitális kompetencia fejlesztése a számítógépes rajz készítésével.</p> <p>A matematikai kompetencia, a logikus gondolkodás fejlesztése a vetületi képek értelmezésével.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 18–19. o. magyarázó ábrák, rekonstrukciós feladatok. Tanári kk. 42–43. o. (a feladatok megoldása).</p> <p>Kólya Dániel: Gyakorlati ábrázoló geometria. Műszaki rajzok, építésztervek.</p> <p>Eszközök: képsíkrendszer, körző, derékszögű vonalzó, grafitceruza, vetületi képeivel megadott formák rajza, hiányos vetületi képek, geometrikus térformák.</p>	<p>Vizuális játék (páros vagy csoportmunka):</p> <p>Egyszerű geometrikus elemekből álló valós vagy elképzelt berendezési tárgy megjelenítése axonometrikus és vetületi rajzokban.</p>
-----	---	--	--	--	--

A MŰVÉSZETTÖRTÉNET STÍLUSKORSZAKAI

<p>13–14.</p>	<p>Az őskor</p> <p>A paleolit, a mezolit, a neolit, a bronz- és a vaskor művészete.</p> <p>A szkíták művészete.</p> <p>A vaskori kelták – La Tène-kultúra.</p> <p>Megalitikus kőépítmények és őskori lakóházak.</p>	<p>1. Tankönyvmunka: az időrendi táblázatban felsorolt korszakok közös megbeszélése (tk. 22–23. o.).</p> <p>2. Az őskori használati tárgyak (kőszerszámok, kerámiaedények).</p> <p>3. Az őskori barlangfestmények, a paleolit és neolit kori Vénusz-szobrok jellemzőinek megismerése és megfogalmazása szóban és ábrázolásban (elemzés, összehasonlítás, vázlatrajzok).</p> <p>4. A megalitikus építmények jellemzőinek és az építés feltételezett technikájának megbeszélése.</p> <p>5. A szkíták és a vaskori kelták művészete (motívumgyűjtés, a motívumok kreatív átdolgozása). A síkábrázolás jellemzőinek megfigyelése. Egy választott forma színbeli és formai átírása.</p> <p>6. Neolitikus régészeti leletek Magyarországon. Terrakotta szobrok és edények. Antropomorf urnák.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás: Ismeretszerzési képességek: megfigyelés, elemzés, értelmezés, értelmező ábrázolás, általánosítás, lényegkiemelés. Befogadói képességek: intuíció, esztétikai elemző képesség, összefüggések keresése és felfogása, esztétikai igényesség fejlesztése. A szakkönyvek, a lexikonok, az internet és a tankönyv használata.</p> <p>Az anyanyelvi és az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése: művészettörténeti szakszavak, szakkifejezések helyes használata.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: kreativitás (asszociációs és kombinatív képességek, értelmező újraalkotás, átalakítás) fejlesztése.</p> <p>A digitális kompetencia fejlesztése a könyvtári és a számítógépes adatgyűjtéssel és a feldolgozással.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 21–34. o. illusztrációi. Tanári kk. 44–53. o. (a feladatok szöveges és képi megoldásai).</p> <p>Őskori motívumok (rajzok, festmények, szobrok).</p> <p>Eszközök: filctoll, tempera/akvarell, festékfűjás festékszóróval, a szobrászkodáshoz az agyag vagy kavicsok, vetített képek (diavetítő vagy projektor).</p>	<p>Előzetes feladatok: Kutatómunka, képgyűjtés, szöveges kiegészítők és az őskori emlékek felfedezésének történetei.</p> <p>Választható feladatok:</p> <p>1. Alkalmazott grafikai feladatok. Bélyegtervezés.</p> <p>2. A kőkorszaktól a mai művészetig – a kavicsoktól a mintatervezésig. Karikatúrák, kavicsfejek, kavicsszobrok.</p> <p>Múzeumlátogatás: A Magyar Nemzeti Múzeum. Régészeti kiállítás (tk. 34. o.).</p>
---------------	--	---	--	---	--

<p>15–16.</p>	<p>Mezopotámia művészete</p> <p>Sumer, hettita, asszír, babiloni és perzsa művészet.</p>	<p>1. Tankönyvmunka: időrendi táblázat, térképolvasás (tk. 35. o.). A Tigris és az Eufrátesz folyók művészeti technikákra gyakorolt hatásának vizsgálata (agyagművesség, vályog).</p> <p>2. A sumer civilizáció építésze és szobrászata (tk. 36–39. o.).</p> <p>3. A hettiták művészete (tk. 40. o.).</p> <p>4. Tankönyvi munka: az asszír művészet jellemzői (tk. 42–45. o.). A paloták jellegzetességei: kapuőrző lamasszu, mázas téglák. A hatalom kifejezésének jellegzetességei. Az uralkodók ábrázolási konvencióinak megismerése, az azonosságok felismerése különböző alkotásokon.</p> <p>5. A Babiloni Birodalom művészete (tk. 46–47. o.) Vallási szokások és istenek. Samas, Istár, Marduk.</p> <p>6. A Perzsa Birodalom művészete (tk. 48. o.).</p> <p>7. Mezopotámia jellegzetes tárgyai: különböző kultúrák azonos tevékenységhez kapcsolódó tárgyainak összehasonlítása. Tárgyelemzés, formaelemzés (funkció, méretek, arányok).</p>	<p>A természettudományi kompetencia fejlesztése a tanult ókori művészeti emlékek helyének a földrajzi térképen történő elhelyezésével.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: kreativitás, asszociációs, kombinatív képességek, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>A digitális kompetencia fejlesztése: anyaggyűjtés az interneten.</p> <p>Kognitív kompetencia: az elemző, összehasonlító képesség fejlesztése.</p> <p>A hatékony, önálló tanulás: ismeretszerzés, elemzés, lényegkiemelés, általánosítás, összefüggések meglátása, értelmezése és az anyanyelvi kommunikáció (szövegértés, kifejezőképesség, szókincs) fejlesztése az ókori tárgyak megadott szempontok alapján történő írásos és rajzos felmérésével, elemzésével és értelmezésével.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 35–52. o. illusztrációi. Tanári kk. 54–61. o. a feladatok szöveges és képi megoldásai. Mezopotámia (a mai Irak területének) térképe. Régi hangszerek képe és esetleg hangja. Mezopotámia i tárgyak képe és napjaink jellegzetes tárgyai. Művészeti albumok, pl. M. Roaf: A mezopotámiai világ atlasza.</p> <p>Eszközök: grafitceruza, filctoll, színes ceruza, tempera, vetített képek (diavetítő vagy projektor).</p>	<p>Választható feladatok:</p> <p>1. Tárgytervezés vagy egy napjainkban használatos tárgy átalakítása. (Előzetes feladatok: az ókori Mezopotámia és napjaink jellegzetes tárgyai, a tárgyak csoportosítása adott szempontok alapján, vázlatrajzok, ötlettervek, munkanapló vezetése.)</p> <p>2. Hangszerek és minták. Zenei inspirációra épülő kompozíció készítése. (Előzetes feladatok: az uri királysírban talált bikafejes hárfá elemzése, érdekes alakú és különleges díszítésű hangszerek képének gyűjtése.)</p> <p>Kutatómunka: A Louvre ókori gyűjteményének mezopotámiai alkotásai (internet, könyvtár, múzeumi katalógus).</p>
---------------	---	---	--	---	---

<p>17–19.</p> <p>Egyiptom művészete</p> <p>Az ókori Egyiptom építésze, szobrászata és festésze.</p> <p>Temetkezési szokások és az ábrázolás jellemzői.</p> <p>Stilizálás az ókori Egyiptom és napjaink művészetében.</p>	<p>1. Egyiptom nagy birodalmának elhelyezése időszalagon (tk. 53. o.).</p> <p>2. Egyiptomi temetkezési szokások és a temetkezés kellékei (tk. 54–55. o.). Sírépítmények: masztaba, piramis, sziklasír (tk. 56–59. o.).</p> <p>3. Egyiptomi templomtípusok: a bazilikális elrendezés jellemzőinek önálló leolvasása a tankönyv ábrájáról (tk. 60–61. o.).</p> <p>4. Az egyiptomi szobrok és festmények ábrázolási jellemzői (tk. 62–69. o.). Az egyiptomi istenek megjelenési formái. Jelképek és amulettek (tk. 67. o., 71. o.).</p> <p>5. Műalkotások azonosságainak és különbségeinek önálló felismerése és összehasonlítása. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása szóban és ábrázolásban, pl. a mezopotámiai zikkurat és az egyiptomi piramis anyaga, mérete, funkciója, formája (magyarázó rajzok, írásbeli kiegészítések).</p> <p>6. Az asszír és az egyiptomi emberábrázolás közös vonásainak megbeszélése. jelalkotásig.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulási képességek fejlesztése (a figyelem összpontosítása, a képek és ábrák értelmezése, a lényeg kiemelése, a jellegzetességek összehasonlítása, általánosítás). A téri tájékozódás fejlesztése, az ok-okozati összefüggések önálló felismerése a masztaba és a piramis metszetrájának elemzésével.</p> <p>A matematikai kompetencia fejlesztése a piramisok alakjának és építésének tanulmányozásával (a forma, az élek dőlésszöge, a hossz- és keresztmetszet).</p> <p>Kognitív kompetencia: az elemző, összehasonlító képesség fejlesztése.</p> <p>Az önművelés igényének, az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása és fejlesztése az önálló kutatómunka elvégzésével.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség (kreativitás, a lényeg kiemelése, kompozíciós képesség, a vizuális ritmusérzék, a forma- és színérzék, a probléma-felismerés, az alkotó képzelet) fejlesztése az egyéni ötletekre épülő alkotó feladatokkal.</p> <p>A kezdeményező-képesség, a vállalkozói és a szociális kompetencia fejlesztése a kutatómunkával és az együttműködést igénylő projektfeladattal.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 53–74. o. illusztrációi. Tanári kk. 62–73. o. (a feladatok szöveges megoldása és a kreatív feladatok megvalósulását szemléltető diákmunkák).</p> <p>Egyiptom térképe, a Királyok Völgyének térképe a fáraók sírjaival.</p> <p>Művészeti albumok, pl.: Alberto Siliotti: Egyiptomi piramisok. Lucia Gahlin: Egyiptom. Istenek, mítoszok, vallás.</p> <p>Eszközök: grafitceruza, filctoll, tempera, nagyméretű kartonpapír, vetített képek (diavetítő vagy projektor), írásvetítő, fogalom-kártyák és ábrák.</p>	<p>Választható alkotói feladatok:</p> <p>1. Folyamatrajz egy természeti forma stilizálásáról. A formaegyszerűsítés bemutatása rajzsorozatban. Tervezés a jelle egyszerűsített formával: textil, embléma, ékszer stb. Piktogram tervezése a látvány színbeli és formai átírásával: madarak az ókori Egyiptom művészetében. Egy választott funkcionak megfelelő piktogram tervezése a stilizált madár alakjával.</p> <p>2. Léptékváltás – nagyítás – képalakítás.</p> <p>3. Egy hétköznapi jelenet ábrázolása egyiptomi ábrázolás rendszer segítségével.</p> <p>Múzeumlátogatás: A Szépművészeti Múzeum Egyiptomi Gyűjteménye (feladatok, tk. 74. old.).</p>
---	---	--	---	---

20.	<p>Az égei civilizáció művészete</p> <p>Kréta és Mükéné művészete.</p>	<p>1. Az égei civilizáció: a minószi paloták jellegzetességei. A knósszoszi palota részletes elemzése. Jeleképek a krétaiak életében.</p> <p>2. Mükéné művészete: a királysírok és a fellegvár. Alaprajz, metszetrajz és magyarázó ábra értelmezése, szóbeli magyarázata. Az álboltozat építési technikájának és a boltozat működésének magyarázata (közös megbeszélés).</p>	<p>A matematikai kompetencia: a logikai gondolkodás, a térlátás fejlesztése az adott formák elől-, felül- és oldalnézetének vizsgálatával (az épület alaprajza, hosszmetszete, keresztmetszete).</p> <p>Az anyanyelvi kommunikáció és a tanult ismeretek alkalmazási képességének fejlesztése a tankönyv ábráinak szóbeli magyarázatával.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 75–80. o. illusztrációi és magyarázó ábrái. Tanári kk. 74–75. o.</p> <p>Eszközök: múzeumi feladatlap, vetített képek (diavetítő vagy projektor).</p>	<p>Szituációs játék: Hogyan zajlott a bikaugrás versenye a krétai paloták udvarán? (Helyszíni tudósítások, riportok).</p> <p>Labirintus tervezése. Múzeumlátogatás: A Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteménye.</p>
-----	---	--	---	---	---

<p>21–22.</p> <p>Az ókori görög művészet</p> <p>Az ókori görög építészeti, szobrászati és festészeti.</p>	<p>1. Az ókori görög templomtípusok és oszloprendek (dór, ión, korinthoszi). Tér- és síkformák összehasonlítása: épülettömeg értelmezése, alaprajz-olvasás. Következtetés az épület tömegére az alaprajz jellegzetességei alapján (tk. 82–83. o.). Az aranymetszés szerkesztése.</p> <p>2. A görög lakóház díszítése: freskó, mozaik, fára festett táblakép. A görög festészet jellegzetes műfajai (falfestmény, kerámiafestmény: geometrikus, fekete alakos, vörös alakos).</p> <p>3. A szobrászati stíluskorszakai (az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus stílus). Idealista és valóságghű, statikus és dinamikus ábrázolás. Komikus és torz portrék a görög művészetben. Az emberábrázolás változásainak megfigyelése: az egyiptomi, a mezopotámiai és a görög szobrok összehasonlításával. Kompozíciós elemzések szóban és rajzban. A társadalmi környezet és a mozgásábrázolás megjelenése közti párhuzam önálló felismerése és magyarázata. parafrázisok, színbeli és formai átírások.</p>	<p>A hatékony, önálló tanulás fejlesztése: megismerő képességek (megfigyelés, ismeretszerzés, elemzés, értelmezés, tanulás, értelmező ábrázolás, reprodukáló képesség, általánosítás, lényegkiemelés), befogadói képességek (intuíció, esztétikai elemző képesség, összefüggések keresése és felfogása, esztétikai igényesség, képi emlékezet).</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése: a kreativitás, a kompozíciós képesség, az intuíciós képességek, az empátia és az önkifejezés képességének fejlesztése a mitológiai történetek érzelmi megközelítésével, a különböző karakterek megjelenítésével.</p> <p>A matematikai kompetencia fejlesztése: az aranymetszés, a „Divina proportio” – isteni arány szabályának ismerete és a harmonikus arányok megfigyelése a görög templomépítészetben.</p> <p>A kognitív kompetencia fejlesztése: összehasonlító képesség.</p> <p>Az anyanyelvi kommunikáció és a vállalkozói kompetencia, továbbá a humorérzék fejlesztése a rögtönzött szituációs játékokkal.</p> <p>Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése a művészettörténet szakszavainak megtanulásával.</p> <p>A manuális készség fejlesztése az új technikák kipróbálásával.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 81–98. o. illusztrációi. Tanári kk. 74–85. o., a feladatok megoldását szemléltető diákmunkák.</p> <p>Csigavonalas rajzolatú természeti és mesterséges formák, pl. toboz, csiga, csigalépcső, papírspirál, rugó stb.</p> <p>Görög motívumok mintagyűjteménye.</p> <p>Művészeti albumok, pl. Natale Spineto: Szimbólumok az emberiség történetében. Szabó Miklós: Hellasz fénykora.</p> <p>Owen Jones: Orna-mentika. Vetített képek (diavetítő vagy projektor), írásvetítő, fogalomkártyák és ábrák.</p> <p>Eszközök: grafitceruza, filctoll, tempera, diófafapác. Álarok technikája: papírkivágás (színes papírok), papírmasé (ragasztó, papírpép, tempera), agyag vagy gipszöntvény.</p>	<p>Választható feladatok:</p> <p>1. Csigavonalas ornamentika a természetben és a görög művészetben (tanulmányok és művészi átírás).</p> <p>2, Szituációs játék: a mimika és a gesztusok szerepe a meta-kommunikációban.</p> <p>A görög színház: Improvizáció a színházi stílusok elemeinek alkalmazásával. A Dionüosz-kultusz táncai: szatírtánc, bacchanália, fátyoltánc. Komikus és torz portrék a görög művészetben. Az érzelmek, a hangulat megjelenítése síkon és térben: álarok tervezése egy adott történethez, színdarabhoz.</p> <p>Múzeumlátogatás. A Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteménye.</p>
--	---	---	---	--

<p>23–25.</p> <p>Az ókori Itália művészete</p> <p>Az etruszk művészet.</p> <p>A Római Birodalom művészete.</p>	<p>1. Az etruszk művészet elemzése. A halottkultusz tárgyainak jellemzői, az ókori népek temetkezési szokásainak összehasonlítása. A kerek alaprajzú sír (tumulus).</p> <p>2. A Római Birodalom művészete. Építészet: új építőanyagok pl. a beton, új épületszerkezetek, pl. a római keresztboltozat, a kupola, új épülettípusok és építmények, pl. amfiteátrum, bazilika, diadaloszlop, diadalív, boltíves vízvezeték. A római építészet újdonságainak megismerése, az új anyagokból és szerkezetekből következő építési stílus megfogalmazása szóban és ábrázolásban, pl. a boltíves szerkezetek működésének és a nagyobb feszítávolság építéstechnikai magyarázata.</p> <p>3. Szobrászat: portrék, császárszobrok, történelmi domborművek.</p> <p>4. Régi képtörténetek, képsorozatok (pl. Traianus oszlopa) és napjaink képregényeinek összehasonlítása.</p> <p>5. Festészet: freskók, mozaikok, kori emlékek Magyarországon.</p>	<p>Az anyanyelvi kommunikáció, a hatékony önálló tanulás és a véleményalkotás képességének fejlesztése a műalkotások elemzésével és a tankönyv szövegének megadott szempontok szerinti önálló feldolgozásával.</p> <p>A lényegkiemelés, általánosítás és az esztétikai elemző képesség fejlesztése a tanult műalkotások értelmező ábrázolásával (magyarázó rajzok, formaegyszerűsítés).</p> <p>Az intuíciós képességek fejlesztése az etruszk halottkultusz tárgyainak vizsgálatával.</p> <p>Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése a művészettörténet szakszavainak megtanulásával.</p> <p>A vizuális kommunikációs képesség fejlesztése a tér-idő változások megjelenítésével (képregény, képsorozatok).</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség (alkotóképesség): kombinatív képesség, ötletesség, asszociációs képességek, képzeleti kiegészítések, átalakítások, kompozíciós képesség fejlesztése a kreatív feladatokkal.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 101–116. o. illusztrációi. Tanári kk. 86–90. o., a feladatok megoldása és az alkotói feladatok megvalósulását szemléltető diákmunkák.</p> <p>Művészeti albumok, pl. Chris Scarre: Hetven csoda szerte a világban.</p> <p>Eszközök: grafitceruza, színes ceruza, pasztell/tempera, vetített képek (diavetítő vagy projektor), írásvetítő, fénymásoló (műalkotások fénymásolt részleteinek kreatív kiegészítése).</p>	<p>Választható feladatok:</p> <p>1. Természet utáni tanulmánytól az alkalmazott grafikai tervezésig (címketerv, plakát, csomagolóanyag).</p> <p>(tk 114.o.)</p> <p>2. Illuzionisztikus hatások, látszarchitektúra tervezése, pl. kitekintés egy képzeletbeli ablakon.</p> <p>3. Képregény rajza: egy ókori vagy mai történet bemutatása képsorokkal.</p> <p>Múzeumlátogatás: Az Aquincumi Múzeum.</p>
---	---	---	--	--

26–28.	<p>Az ókeresztény, a bizánci és az iszlám művészet</p>	<p>1. Az ókeresztény katakombák és bazilikák díszítése: falfestmények és mozaikok. A síkábrázolás jellemzői. A keresztény jelképes ábrázolás és az ábrázolási konvenciók megismerése. A legfontosabb keresztény jelképek értelmezése. A római és az ókeresztény bazilikák tagoltságának és funkcióinak összehasonlítása. A szarkofágok domborművei.</p> <p>2. A bizánci templomok tömeg- és téralakítása, belső díszítése. A kupolás bazilika. Csegelyek. A centrális és hosszhasas épülettípusok összehasonlítása szóban és ábrázolásban.</p> <p>3. Az iszlám épülettípusok (mecset, türbé). Az iszlám iparművészet. Ornamentális díszítőművészet. Ikonok, mozaikok, iparművészeti tárgyak. Ábrázolási konvenciók: síkábrázolás, szimmetrikus és frontális kompozíció, fordított perspektíva. Az ikonográfiai ábrázolás jellemzői.</p>	<p>Az anyanyelvi kommunikáció: a beszédképesség, a vizuális ismeretekhez kapcsolódó szókinész gyarapítása és a hatékony önálló tanulási képességek (a megfigyelés, az ismeretszerzés, az elemzés, az értelmezés és az ismeretek alkalmazása), a képi emlékezés, az általánosítás, a lényegkiemelés, az intuíción alapuló képességek fejlesztése a műalkotások elemzésével, a műalkotások hangulatának megérezésével és átélésével.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a kreativitás, a kísérletezés, a színérzékenység, a kifejezőképesség, az eredetiség, az alkotó képzelet) fejlesztése az újszerű alkotói feladatokkal.</p> <p>A problémamegoldó gondolkodás (találékonyság, tervezés, elemzés, önértékelés) fejlesztése a feladat megtervezésével és értékelésével.</p> <p>A manuális készség fejlesztése: kísérletezés új anyagokkal, technikákkal.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 117–138. o. illusztrációi. Tanári kk. 91–97. o., szakmai kiegészítések, részletes képelemzések.</p> <p>Művészeti albumok, pl.: A keresztény művészet lexikona. Popova – Szmírnova – Cortesi: Az ikon.</p> <p>A mozaik készítésének technikája (magyarozó ábrák vagy rövidfilm). Az ikonfestés technikája. Keresztény jelképek (képek, rajzok).</p> <p>Eszközök: tempera, színes papírok, ragasztó, fénymásolatok grafikai kiegészítése, grafikai faktúrajáték filctollal vagy tussal, vetített képek (diavetítő vagy projektor), írásvetítő, feladatlap.</p>	<p>Választható feladatok:</p> <p>1. Ikonfestés. Az ábrázolás jellemzőinek megismerése a festés során.</p> <p>2. Mozaikhatású felületek tervezése. A mozaik technikájának újszerű, kreatív alkalmazása egyéni módszerekkel, pl. képfolytatás, papírszövés, papírplasztika, faktúraváltások, fénymásolt rajzok vagy fotók mozaikszerűen feldarabolt részleteinek kiegészítése. Cél: a vizuális nyelv elemeinek az adott technikához illő használata. Faktúravariációk, színárnyalatok mozaikszerű alkalmazása (szabályos és szabálytalan tagolások, ötletes térosztások, dekoratív felületkitöltés).</p>
--------	---	---	--	---	---

A népvándorlás korának művészete

Germán népek, újkelták, vikingek, hunok, avarok és magyarok a 9–10. században.

1. Tankönyvi munka: a népvándorlás útvonalainak megfigyelése a jelmagyarazattal ellátott térképen (tk. 139. o.).

2. A germán, a kelta, a viking, a hun, az avar, a honfoglaló magyarok és a szkíták művészetének fő jellemzői. A totemizmus és a samanizmus.

3. A népvándorlás népeinek jellegzetes tárgyai és díszítőművészete. A fibulák, a kőkeresztek, a kódexek, az ötvöstárgyak (pl. a nagyszentmiklósi aranykincs, tarsolylemezek) megismerése. Az ötvöstárgyak technikája és ornamentikája. Összehasonlító tárgyelemzés.

4. Megfigyelési feladat: szimmetrikus és aszimmetrikus motívumok és a körkompozíció a népvándorlás kori ornamentikában. A megfigyelt motívumokból kiinduló egyszerű tárgytervezési feladatok. A tervezés szempontjai: célszerűség, esztétikum, a gyűjtött motívumok alkalmazása, a funkció érzékeltetése a formában és az anyag megválasztásában. A tervdokumentálás szempontjai: ötletvázlatok, részletrajzok, látszati rajzok, anyagminták, értékelés.

5. A honfoglaló magyarok viselete és a viselet kiegészítő

A tanulási képesség (a megfigyelőképesség, a szimmetriaérzék, a kompozíciós készség, a reprodukáló képesség, a tanultak alkalmazása, az értelmező újraalkotás) és a **kreativitás** (ábrázolóképeség, konstruáló képesség, kreatív kompozíciós képesség) fejlesztése a műalkotások elemzésekor megismert motívum áttervezésével.

A digitális kompetencia, az információs képességek fejlesztése, az önművelés igényének kialakítása és fenntartása a tananyaghoz kapcsolódó kutatómunkával, pl. más művészeti ágak adott témához kapcsolódó alkotásainak önálló keresésével. Pl. szakirodalom és képanyag keresése a honfoglaló magyarok viseletéről.

Az állampolgári kompetencia fejlesztése (a nemzeti azonosságtudat gazdagítása, a hazaszeretet érzésének kifejezése) a honfoglalás művészeti emlékeinek megismerésével és elemzésével.

A személyiség fejlesztése: erkölcsi fogékonyság, empátia, érzelmi gazdagodás, az önértékelés képessége.

Szemléltetés: A képzelet világa tk. 139–152. o. illusztrációi. Tanári kk. 98–109. o., a feladatok megoldása, szakmai kiegészítések, kelta motívumok (gyűjtés és átdolgozás), a diákok tervezési munkái.

Művészeti albumok, pl.: Diószegi Vilmos. A sámánhit emlékei a magyar népi műveltségben. Hoppál Mihály: Sámánok. Révész László: Emlékezzetek utatok kezdetére. Huszka József: A magyar turáni ornamentika története. Sámánénekek.

Eszközök: filctoll, pasztell, tempera, fehér és színes kartonok.

Választható feladatok:

1 Sámánobok jellemzői, jelképes varázsdobok.

2. **Tarsolylemez tervezése.** A népvándorlás kori művészet jellemző motívumainak és jellegzetes kompozícióinak összegyűjtése és alkalmazása a tervezésben, pl. ruhadisz, övcsat. Érzelmek és hangulatok megjelenítése körkompozícióban.

<p>31–32.</p>	<p>A román stílus</p> <p>Építészet, szobrászat, festészet, iparművészet.</p> <p>Román stílusú művészet Magyarországon.</p>	<p>1. A középkori épülettípusok: templom, kolostor, vár, lakótorony, középület, udvarház. A román stílusú templomépítészet jellegzetes épülettípusa: a hosszahajós bazilika elemzése. Az ókeresztény és a román templomok elemzése, a tér- és tömegalakítás összehasonlítása. Egyszerű térbeli helyzet értelmező ábrázolása.</p> <p>2. Épületszobrászat. A román stílusú emberábrázolás önálló jellemzése a karakterek, a kidolgozás módja, a testarányok megfigyelésével és a közös vonások kiemelésével. Az alkotások csoportosítása az épületeken való elhelyezésük szerint. Az építészeti tér és a környezet szerepének megfigyelése és hatása az épületszobrok kompozíciós arányaira.</p> <p>3. Festészet: freskó, kódex. Az ikonográfiai ábrázolás jellemzőinek közös összegyűjtése.</p>	<p>Az anyanyelvi kommunikáció (érthető fogalmazás, szóbeli kifejezőképesség, szövegértelmezés) és az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése a tankönyv szövegének, az adott feladat megfelelő feldolgozásával és a szakszavak helyes használatával.</p> <p>A tanulási képességek (az önálló ismeretszerzés, elemzés, értelmezés, értelmező ábrázolás, általánosítás, lényegkiemelés, kutatás és feldolgozás) és az alkotóképesség fejlesztése a tanultak értelmező és kreatív újraalkotásával.</p> <p>A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése (a nemzettudat megalapozása) a magyar műemlékek megismerésével.</p> <p>A kognitív kompetencia fejlesztése: összehasonlító képesség.</p> <p>A manuális készség és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a makett készítésével.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 153–168. o. illusztrációi. Tanári kk. 110–117. o., a feladatok megoldása és az alkotói feladatok megvalósulását szemléltető diákmunkák.</p> <p>Középkori díszítőmotívumok fotója vagy rajza.</p> <p>Művészeti albumok, pl.: Robert Bartlett: Körkép a középkorról.</p> <p>Eszközök: grafitceruza, fénymásolt képek, filctoll, színes ceruza, pasztell, a maketthez karton, vonalzó, grafitceruza, olló, ragasztó, vetített képek (diavetítő/projektor), írásvetítő, fénymásoló, feladatlap.</p>	<p>Választható feladatok.</p> <p>1., Könyvcímlap tervezése <i>Románkor</i> címmel.</p> <p>2. Csomó készítése és jelképes értelmezése.</p>
---------------	---	--	---	--	--

<p>33–34.</p> <p>A gótikus stílus</p> <p>Templomok, paloták, várak.</p> <p>Épületszobrászat.</p> <p>Ereklyék, képmások, sírszobrok.</p> <p>Oltárok és oltárképek.</p> <p>Falfestészet és táblaképfestészet.</p> <p>Üvegablakok.</p> <p>Textilművészet.</p> <p>Könyvművészet.</p>	<p>1. A gótikus katedrálisok tömege és téralakítása. Új épületszerkezetek és a kötetlen építési rendszerű alaprajz.</p> <p>2. A kötetlen építési rend kialakulásának okai és következményei. A gótikus épületek funkció- és formaelemzése (közös megbeszélés).</p> <p>3. A román és gótikus épületstílus és díszítési mód önálló összehasonlítása. A román és gótikus stílusú épületek csoportosítása stílusjegyeik alapján.</p> <p>4. Gótikus épületszobrászat. A gótikus emberábrázolás karaktereinek, a testtartás közös vonásainak és az attribútumok szerepének megfigyelése.</p> <p>5. Kompozíciós vázlatok készítése szobrokról és festményekről.</p> <p>6. Könyvművészet (miniatúra, iniciálé).</p>	<p>Az anyanyelvi kommunikáció (a képeken látottak szóbeli megfogalmazása, az érzések és gondolatok kifejezése), az esztétikai ítélőképesség (összefüggések felismerése) és a képi emlékezés fejlesztése.</p> <p>Az önálló tanulás képességének fejlesztése (az ismeretszerzés, a lényegkiemelés: kompozíciós vázlatrajzok és az általánosítás) a gótikus stílus jellegzetességeinek megismerésével és az ok-okozati összefüggések felismerésével.</p> <p>Az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztése és az esztétikai igény kialakítása a műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtésével.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: kreativitás (érdeklődés, leleményesség, alkotó képzelet, forma- és színérzék, esztétikai tevékenység képessége).</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 169–192. o. illusztrációi. Tanári kk. 118–124. o., a feladatok megoldása, diákmunkák.</p> <p>Művészeti albumok, pl.: Illés Andrea: Magyar kincsek, ereklyék. Gótikus díszítőmotívumok.</p> <p>Eszközök: grafitceruza, filctoll, színes ceruza, vetített képek (diavetítő/projektor), írásvetítő, fogalomkártyák és képek, feladatlap.</p>	<p>Választható feladatok:</p> <p>1. Gótikus stílusú díszítőminták gyűjtése. A minták inspirációjára épülő kreatív ruhatervezés, pl. jelmez, estélyi ruha, táska és cipő terve. A gótikus divatból kiinduló ruhatervek. A viselet kiegészítő kellékei: táska, cipő, kalap tervezése. A gótikus díszítőminták és a gótikus viselet jellegzetes formáinak hatása napjaink divatjára. Divattervek, jelmeztervek.</p> <p>2. A középkori levélfejes oszlopfők jellegzetessége. Levélmász tervezése.</p>
---	---	--	--	---

<p>35–37.</p>	<p>Távoli tájak művészete</p> <p>A húsvét-szigeti, indonéziai, indiai, prekolumbián, japán és kínai művészet néhány jellegzetes alkotása.</p>	<p>1. A prekolumbián (aszték, maya és inka) művészet (tk. 194–195. o.). Kína művészete (tk. 196–197. o.). Japán művészete (tk. 198–199. o.). India művészete (tk. 200. o.). A húsvét-szigeti kőszobrok. Indonéz bábfigurák (tk. 193. o.).</p> <p>2. A távoli tájak jellegzetes témáinak, jelképeinek, tárgyainak és motívumainak (pl. kínai sárkány, indiai mandala, japán kalligráfia, nó-maszk, jelképes épületek) összegyűjtése, a legfőbb jellegzetességek megállapítása.</p> <p>3. A távoli tájak művészetéből gyűjtött motívumok és témák szubjektív megjelenítése kifejező jellegű alkotásokban és dekoratív felületek tervezésében. A gyűjtött képi elemekből egy elvont gondolatot, hangulatot vagy lelkiállapotot kifejező forma vagy színek kompozíció készítése, pl. pillanatnyi hangulat kifejezése kalligrafikus jelekkel, a hangulat által vezérelt spontán ecsetkezeléssel.</p>	<p>A digitális és vállalkozói kompetencia fejlesztése a feladathoz kapcsolódó tudatos információgyűjtéssel.</p> <p>Állampolgári kompetencia: a hagyományok ápolása, más népek értékeinek és hagyományainak tisztelete.</p> <p>A kognitív kompetencia fejlesztése: összehasonlító és elemző képesség.</p> <p>Az anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése a különböző vizuális kultúrákhoz kapcsolódó szakszavak megfelelő használatával és a helyes nyelvhasználattal.</p> <p>A hatékony, önálló tanulás képességének fejlesztése a tanult ismeretek alkalmazásával, az összefüggések keresésével, a tanultak adott szempontok szerinti csoportosításával.</p> <p>Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: kreativitás, kifejező képesség, értelmező újraalkotás, expresszivitás, kompozíciós képességek, a színérzék fejlesztése és a belső igényesség kialakítása.</p>	<p>Szemléltetés: A képzelet világa tk. 193–200. o. illusztrációi. Tanári kk. 125–136. o., szakmai kiegészítések, az alkotói feladatok megvalósulását szemléltető diákmunkák.</p> <p>Művészeti albumok, pl.: A kínai világ atlasza. A japán világ atlasza.</p> <p>Földrajzi térkép.</p> <p>Eszközök: a feladatválasztásnak megfelelő tetszőleges technika, vetített képek (diavetítő/projektor), írásvetítő, fogalom-kártyák és képek, filmrészletek.</p> <p>Témazáró feladatlap.</p>	<p>Választható feladatok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Árnyfigura vagy árnyportré papírkivágással vagy festéssel. 2. Mandala tervezése. 3. A kalligráfiától a gesztusfestészetig. A spontán képalakítás jellegzetességei. <p>Önálló témakutatás a távoli tájak művészetéről a történelmi, kultúrtörténeti összefüggések figyelembevételével.</p> <p>A legjelentősebb emlékek elemzése. Közös beszélgetés az európai kultúráról jelentősen különböző, szokatlan alkotásokról.</p>
---------------	--	---	--	--	--